Цана асобнага нумару 20 гр. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 30. Вільня, Чацьвер 23 Верасьня 1926 г. Год II.

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ, ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 6 гадзіны апрача сьвята.
Газэта выходзіць раз у тыдзень.

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Цана абвестак:
на 1-ай старонцы 30 гр., 2 і 3-яй — 25 гр. і на 4-ай — 20 гр. за радок дробнага друку уваднэй палосцы. Жадаючыя іншых абвестак павінны зьвярнуцца да Адміністрацыі.

Неадкладная справа.

Моладзь усіх народаў ува-ўсе часы была й ёсьць прагрэсыўнаю. Яна заўсёды імчыцца ўперад, яна ахвотна бярэ ўсё новае, харошае, брацкае, справядлівае і праводзіць яго ў жыцьцё. Яна ў большасьці сваёй не баіцца працы, лічыць яе неабходнай у жыцьці кожнага чалавека. Яна-ж ёсьць магутным фактарам у пашырэньні веды сярод свайго народу. Вось чаму ўсе народы ўва ўсе часы лічылі сваю моладзь апораю, авангардам свайго існаваньня, не шкадавалі ані матар'яльных, ані духовых сродкаў, дзеля яе арганізацыі.

Даволі ўспомніць старавечнаю Грэцыю, Рым, дзе моладзь была пад бязустанным даглядам гаспадарства, каб зразумець, наколькі гэтай справе прыдавалі значэньня ў тыя часы. Дый цяпер у культурных краёх Заходняй Эўропы гэтая справа стаіць на вялікай вышыні. Асабліва шырака пастаўлена арганізацыя моладзі ў Амэрыццы. Тамака гэная арганізацыя дайшла вялізарных разьмераў. Моладзь кожнае вёскі, мястэчка, злучана ў Амэрыцы ў свой саюз, дзе, пад кіраўніцтвам адданых гэтаму дзелу людзёў, расьце, разьвіваецца, вучыцца, аддыхае. Маюць свае часопісі, кнігі, бібліотэкі, народныя дамы, і кожны, хто дзеля тых, ці іншых прычынаў ня мог вучыцца ў сьценах школы, можа лёгка гэта папоўніць седзячы сабе ў хаце.

У нас-жа ў Беларусі такой арганізацыі аусім няма. Нашая моладзь, асабліва сялянская, пакінена сама-сабе. Жыцьцём яе мала хто цікавіцца. І вось пакіненая сваім сілам нашая вясковая моладзь саматугам пачынае прабіваць сабе дарогу да лепшай долі. Ладзіць вечары-спэктаклі, канцэрты, лекцыі, арганізуе бібліотэчкі-чытальні, народныя дамы. Усё гэта паказуе, што нашая салянская моладзь, прачыхаецца ад сну і гатова ўжо да сур'ёзнага, арганізацыйнага будаўніцтва свайго жыцьця. Неабходна толькі тое, каб гэтую выпадковую не арганізаваную працу нашай моладзі—злучыць, зьвязаць у вадну цэласьць, у вадзін цэнтр адным словам трэба стварыць *Беларускі Сялянскі Саюз Моладзі.*

Гэта была-б арганізацыя чыста культурна-асьветная, дзе-бы нашая моладзь магла праявіць сваю самадзейнасьць у шырэйшым маштабе, мела-бы абарону, памогу, пляновую сыстэму для свае працы. Нашым паслом, ці культурна-асьветным таварыствам, прыкладам Бел. Інст. Гасп. і Культуры, трэба сур'ёзна заняцца гэтаю справаю, пачаць якія-колечы крокі дзеля арганізаваньня такога саюзу, бо гэта справа неабходная ў жыцьці нашай моладзі. Цяжка глядзець на моладзь, каторая працуе, траціць свае сілы неарганізавана, бязь ніякага пляну, а так сабе выпадкам, тады калі ёсьць поўная магчымасьць з боку нашых паслоў, ці культурна-асьветных таварыстваў памагчы ёй выбрацца на дарогу і ўжо арганізаванай дарогай разьвіваць свае культурныя сілы, сваю самадзейнасьць дзеля нашай многапакутнай Бацькаўшчыны.

Канст. Матусэвіч.

Да ведама падпішчыкаў.

«Сялянская Ніва» акуратна выходзіць у кожны чацьвер нараніцы. На ўсе пошты ў Заходняй Беларусі прыходзе найпазьней на другі дзень, гэта значыцца ў пятніцу. Калі ў гэтым часе падпішчык не дастане газэты на пошце, няхай аб гэтым паведаміць у адміністрацыю «Сял. Нівы».

Прыняцьце АБСА у сябры СІЕ.

(Паводле гутаркі з сябром прэзыдыуму, што вёў прыгатавальную працу прыняцьця АБСА ў сябры СІЕ грам. В. Русаком і сябрамі беларускае дэлегацыі на конфэрэнцыю СІЕ).

Першая спроба ўступіць ў СІЕ (Confederation International des Etudients, пабеларуску: Міжнародная Студэнцкая Конфэдэрацыя) была зроблена ў тым самым годзе, калі АБСА (Аб'яднаньне Беларускіх Студэнскіх Арганізацыеў Заходняе Беларусі і эміграцыі) залажылася, гэта знача ў 1924 г. а СІЕ мела сваю чарговую конфэрэнцыю тады ў Варшаве. Дзякуючы няўдаласьці беларускага дэлегата, які ўжо стаў зьменатычнікам, беларускае студэнства тады ня было прынята.

Праца АБСА пасьля такое няўдачы з вонкавага боку як-бы замерла, але ўнутры вялася і стараліся дабіцца зацьверджаньня статуту чэскаю ўладаю. Толькі ўлетку 1926 г. статут быў зацьверджаны і АБСА мела сваю нараду ў Празе, дзе было пастаноўлена зрабіць усе формальныя захады ў СІЕ аб прыняцьці ў сябры. Захады былі зроблены і цэнтраля СІЕ паведаміла, што пытаньне прыняцьця будзе разглядацца на конфэрэнцыі СІЕ, якая мае быць 18—28.VIII. 1926 г. ў Празе Чэскай. Цэнтраля СІЕ ёсьць у Бруссэлі (Бэльгія). Заданьне паўстала нялёгкае, трэба было прыгатавацца да конфэрэнцыі, выдаць бюлетэнь, увайсьці ў зносіны з асобнымі студэнцкімі арганізацыямі, асабліва ўкраінскімі, грузінскімі, англіцкімі, чэскімі і іншых народаў, як найшырэй інфармаваць эўропэйскія студэнскія арганізацыі аб Беларусах і беларускім студэнцтве. Адсутнасьць мінімальных сродкаў давалася адчуваць асабліва. Ня гледзячы ні на што, праца павялася. Да таго яшчэ шмат сяброў праўленьня АБСА разьехалася на лета на практыку. Прышлося весьці працу адзінкам, што асталіся ў Празе. Выдатную помач далі некаторыя сябры Сялянскага Саюзу, бесстароньне падходзячы да справы. Беларуская дэлегацыя складалася з трох сяброў; старшынёй яе быў сябра Я. Ермачэнка. Пасьля афіцыяльнага адкрыцьця конфэрэнцыі СІЕ ўся праца вялася па камісыях, а потым для канчальнага зацьвярджаньня прадстаўляліся ўсе прастудаваныя пытаньні пленуму. Справа беларускага студэнства, як новаўступаючага сябры, разьбіралася ў камісыі прапаганды. Было ведама, што проці ўходжаньня АБСА ў СІЕ ёсьць два пратэсты: адзін ад рускага чарнасоценнага студэнцтва, арганізаванага ў ОРЭСО, а другі падалі беларускія „паступоўцы",—тварцы „Праменя" із зьменатычнікамі. Было дзіўна і сьмешна, але ня шкодна для беларускага студэнцтва. Узьнімаецца пытаньне: што можа быць супольнага паміж ОРЭСО (чарнасоценцамі) і зьменатычнікамі БСРР? Але інтарэсы іх зыйшліся. Стала ясна, што яны хочуць ходацца ўсе проці беларускае культуры і наагул проці беларускага адраджэньня. Як ведама, зьменатычнікі беларускія не далі навет кніг на выстаўку беларускую. Гэта мусіць быць запамятавана і трэба добра ведаць усім, хто непрыяцель нашае Бацькаўшчыны. Прапагандная камісія, што забрала падробныя весткі аб АБСА і наагул аб беларускім студэнцтве, не зьвярнуўшы ніякае ўвагі на протэсты, перадала 26.VIII.26. справу ў пленум дзеля прыняцьця. Пленум конфэрэнцыі СІЕ, пасьля зрэфэраваньня нашае справы кіраўніком прапагандкае камісіі, прыняў АБСА аднагалосна ў сябры. Прыхільна адносіліся да Беларусаў: Англічане, Швайцарцы, Мадзяры, Эстонцы, Латышы і інш., ня кажучы ўжо аб Украінцах, якія наагул выдатна памагалі ў працы і інфармацыі аб Беларусах. Няможна абыйсьці моўчкі, каб не падзякаваць старшыні ЦЭСУС'а (Цэнтральны Саюз Украінс. Студэнцтва) Арэлецкаму і украінскай дэлегацыі. Палякі адносіліся не станоўка: ані за, ані проці. Эўрапэйская прэса справу прыняцьця Беларусаў апісала ў большасьці даволі аб'ектыўна.

Факт прыняцьця ў Міжнародную Студэнцкую Конфэдэрацыю, у якой ёсьць 400.000 сяброў ёсьць важным фактам у гісторыі беларускага студэнцтва. Тут былі прынятыя і прызнаныя Беларусы як студэнцтва асобнае нацыі і гаспадарства, ведаючы, што незалежнасьць хоць і на паперы, але маем. Што да далейшае працы АБСА, прынятага ў СІЕ, як арганізацыі апалітычнае, якая прадстаўляе студэнцтва Заходняе Беларусі і эміграцыі, а таксама па магчымасьці інфармуе эўрапэйскае студэнцтва аб беларускім студэнцкім жыцьці ў БСРР і ССРР, прадстаўнікі АБСА адцемлілі, што на выпадак, калі-б студэнцтва ССРР і беларускае БСРР ўступала ў СІЕ, якая хоча навязаць зносіны з студэнцтвам радавых рэспублік, то АБСА ня будзе гэтаму перашкаджаць, будзе старацца аб'яднацца, паколькі будзе магчыма. Беларускае студэнцтва БСРР, калі будзе ўступаць у СІЕ, сказалі прадстаўнікі, пажадана каб уступалі асобна, самастойна па прынцыпу свае гаспадарсьцьвенасьці, а ня зьліваліся ў агульным усесаюзным (рускім) мору. На выпадак немагчымасьці ніякае камбінацыі для супрацаўніцтва, АБСА будзе самастойна прадстаўляць беларускае студэнцтва Заходняе Беларусі і эміграцыі. Чарговым заданьнем цяпер ёсьць прыгатова да конфэрэнцыі АБСА, а таксама прыгатова да конфэрэнцыі СІЕ на 1927 г., якая мае быць у Рыме. У канцы прадстаўнікі АБСА выказалі надзею, што пачынаньню беларускага студэнцтва, якое мела добрую ўдачу, беларускае грамадзянства выйдзе на сустрэчу і будзе па меры сіл памагаць у агульна-беларускай працы, працы інфармацыі і прапаганды аб беларускім народзе і Беларусі наагул і супольнымі сіламі дабівацца ўжыцьцёўленьня нашых культурных і нацыянальных імкненьняў. —*іч.*

Ад Рэдакцыі. У пярэднім (29) нумары „Сялянскае Нівы" мы надрукавалі аб конфэрэнцыі СІЕ корэспондэнцыю грам. Я. Ермачэнкі. Пасьле гэтага ад нашага корэспондэнта мы дасталі стацьцю, катораю таксама друкуем, бо ў ёй ёсьць значна новага, не закранутага ў меншай корэсп. грам. Я. Ермачэнкі. Ад сябе адцемім, што СІЕ ёсьць адзіная міжнародная арганізацыя, дзе зарганізавана блізу-што ўсё студэнцтва Эўропы і іншых часьцін сьвету, а дзеля таго выкарыстаць грунт гэты для пашырэньня ведамасьцяў аб Беларусі надта важна. Аб Беларусах заграніцаю надта мала ведаюць. Беларусы як-бы не ўваходзяць у агульна-людзкую сям'ю, ад гэтага шмат трацяць у адносіньні нацыянальным, культурным і гаспадарскім. Думаем, што ўсё беларускае студэнцтва, бяз розьніцы палітычных паглядаў, ня гледзячы на тое, што Бацькаўшчына так парэзана на часткі палітычна нашыма „прыяцелямі", зможа паразумецца паміж сабою і будзе рабіць выступленьні супольнымі сіламі і арганізавана як і пры поўнай згодзе, адкінуўшы разам якое-бы то ні было выслужаваньне і палітыканства.

Да нашых чытароў.

Просім усіх нашых паважаных чытароў, каторыя дагэтуль ня прыслалі грошаў на падпіску, няхай канечне прышлюць грошы да 1-га кастрычніка (1.X).

Хто да 1 кастрычніка (акцябра) не заплаціць грошаў за газэту, таму ад 1-га кастрычніка змушаны будзем газэту перастаць пасылаць. *Адміністрацыя „Сял. Нівы".*

Палякі аб беларускай справе.

У вапошнім часе адзінкі з паміж польскага грамадзянства здаецца пераканаліся, што немагчымыя далей такія нягодныя адносіны польскага ўраду да беларускага насяленьня пад Польшчай, якія ёсьць дагэтуль.

Выходзячы з патрэбаў і карысьці польскага гаспадарства, яны зразумелі, што патрэбы Польшчы вымагаюць накшых адносінаў, процілежным дагэтуляшнім.

З гэтае прычыны зьявілася ў „Kurjer'ы Wileński'м" некалькі стацьцёў, аўтары каторых сур'ёзна стараюцца падыйсьці да беларускай справы.

Аб школьнай справе

беларускай, літоўскай і ўкраінскай напісаў п. Людвік Хамінскі ў стацьці „Szkolnictwo „mniejszości".

Разгледзіўшы, што павінны мець няпольскія народы ў Польшчы паводле польскай канстытуцыі, п. Л. Хамінскі задае пытаньне: „А практыка?" I адказуе гэтак:

„Ці маем тутака прыводзіць сьцягі (рады) бясправеў і надужываньнеў высокіх прынцыпаў, каб груба здушыць асьветныя парываньні няпольскіх народнасьцяў у нас? Ці маем тутака прыпамінаць апухціваўскія загады зьняслаўленага міністра п. Стан. Грабскага? Ці маем ілюстраваць прыкладамі формальнае зьністажэньне школства ўкраінскага і блізу што абсалютнае зьністажэньне школства беларускага пры помачы паліцыйнага ўціску пры так званым плебісцыце школьным летась? Гэта перайшло-б межы сягодняшняй стацьці—будзем напасьледак борада меці магчымасьць прывесьці мэморыялы асьветных арганізацыяў „меншасьцяў", каторыя гэтаю гару зьдзекаў (szykan) і надужыцьцяў, тарнаваных да іх, даволі асьвятляюць.

„Ходзіць нам сягодня аб адно, каб установіць, што дагэтуляшняя палітыка ёсьць надзвычайна візкавокая і на вельмі блізкую мэту вылічаная. Мы любім хваліцца надзвычайнай прыцягаючай сілаю польскай культуры, маючы ў ёй вяліэманыя надзеі палёнізацыйныя. А тымчасам марнуем палітыкаю з аднаго боку безахвоцячаю й адпіхаючаю ўсіх непалякоў ад гэтае культуры, як прыпукаю накіданай—а, з другога боку, ў розных куратарыях (прыпомнім толькі смутнай памяці ўрадаваньне п.п. Гансяроўскага й Сьвідэрскага)—пануе жах, каб пр. літоўскае дзіця часам не пазнала акружаючага сьвету пераз прызму словаў змалку чутых.

„Прыклад найгарачэйшых нашых патрыётаў і незалежнікаў, што прайшлі школу прускаю або маскоўскаю—побач найлёяльнейшых эксцэленцыяў, узгадаваных у польскіх паводле мовы школах галіцкіх—зусім іх не пераконуе.

„Трэба сабе на апошку задаць пытаньне і даць на яго конкрэтны адказ: ці Польшча ставіць сабе задачаю поўнае спалячэньне ўсіх Беларусаў, Украінцаў, Ліцьвіноў, Жыдоў і Немцаў, якіх ёсьць каля 10 міліёнаў чалавекаў у Гаспадарстве? Ці хто-колечы верыць, што ўдасца нам дарогаю ўціскаў даплясць у пару Лігі Народаў і варунках просьлеваенных маладога Гаспадарства тое, што не ўдалося магутным цэсарствам разборным у часох шмат накшых за цяперашнія, ня толькі ў адносінах да нас, Палякоў, але таксама ў адносінах да тых „нягістарычных народаў", як любяць казаць аб Беларусах, Украінцах, Ліцьвінох?

„Дык калі ў гэта ня верыцца—якая-ж мэта ў мэтодзе зьдзекаў і ўціску? Якая мэта калечаньня мовы дзіцяці чужой ім гутаркай ад спачатнага навучаньня? Ці робіцца гэта толькі дзеля таго, каб ад наймалодшых год дзіця пазнала, што сюды хтось чужы прыйшоў, каб над ім запанаваць, каб пачула сваю чужасьць і апрычоннасьць (асобнасьць), каб збунтавалася проці гвалту і каб пасеенае гэткім спосабам зярнё няверы і гарчыні—вырадзілася некалі, як вырасьце, у буйное зельле бунту?

„Ці гэта маем мэтаю?"

I далей:

„Найвялікшы час зьвярнуць з гэтае самагубнае, несправядлівае, нягоднае польскага імені, скажу балей: гаспадарска-абмыльнай дарогі ўціску—не вядучай да жаднае мэты—каб уйсьці на ўтаптанаю шырокаю дарогу справядлівасьці..."

I мы скажам: вялікі час!...

Зямельнае пытаньне ў Заходняй Беларусі

разглядае п. Бор у стацьці „Reforma rolna a Ziemie Wschodnie". Пан Бор добра разумее значэньне зямельнага пытаньня ў нас, але падыходзіць да яго ня з гледзішча грамадзкай справядлівасьці, ня з гледзішча краёвага, на'т не з гаспадарскага, але вылучна із спэкулятыўна-палітычнага гледзішча польскай гаспадарсьцьвенасьці. Паводле п. Бора Беларусам іхняю зямлю трэба даць, бо інакш яны не перастануць ненавідзяць Польшчы. А калі-б сталася такое дзіва, што беларускія земляробы ўпадабалі Польшчу, дык-бы тады ім зямлі п. Бор ня даў. Гэта беларускія сяляне павінна сабе добра запамятаваць. . Вычуваецца яшчэ, што п. Бор не зварочуе ўвагі на іншыя патрэбы беларускага народу (асьвета і інш.); вельмі дзіўным выглядае прызнаваньне Беларусамі толькі праваслаўных, і што беларускі селянін мае вельмі слабое нацыянальнае пачуцьцё. Усё гэта да значнай меры лучыць п. Бора з эндэцыяй. Можам яго запэўніць, што была калісь гэная прыемная маласьвядомасьць беларускага селяніна, але часы тыя ўжо мінуліся. Беларускія сяляне ўжо сьвядомыя і то ня толькі праваслаўныя, але да значнай меры сьвядомыя і Беларусы-каталікі, шляхта, апрача адзінак, яшчэ несьвядомая, але прыйдзе пара й па яе.

Із Заходняе Беларусі.

Зьезд прадстаўнікоў праваслаўнага духавенства віленскай епархіі адбыўся ў Вільні на мінулым тыдні.

Зьезд прыняў бяз зьменаў леташні каштапіс выдаткаў духоўнай консысторыі.

Архіерэйскі дом пастаноўлена не прадаваць.

Вельмі цікаўна, што просьба праваслаўнай духоўнай сэмінарыі ў Вільні даць ёй, як гэта было ў мінулыя гады, памогі 3 тысячы зал. была адхінена. Пры разглядзе гэтага пытаньня выясьнілася, што вялікая большасьць зьезду не здаволена з бесканечнай рэорганізацыі сэмінарыі, каторая канчальна страціла свой духоўны выгляд і ёсьць звычайнай сярэдняй школаю. Сябры зьезду зварочавалі ўвагу, што праваслаўнае насяленьне не называе сэмінарыю «сэмінарыяй» і лічыць, што рэформатары, пачынаючы ад Маскаля Піліпа Марозава і еп. Антонія і канчаючы Беляўскім, зрабілі ўсё магчымае, каб сэмінарыя ня мела характару духоўнай сярэдняй школы. Сёлета астаецца яшчэ другая багаслоўская кляса (першай багаслоўскай клясы ўжо нямашака), а к налецьцю (налета) зусім ня будзе багаслоўскіх клясаў.

Апрача таго, зьвернена ўвага, што віленская сэмінарыя абслужуе тры епархіі, а грошы на сэмінарыю звычайна давала адна віленская епархія. Сэмінарыя завецца мэтрополітальнай і епархія ня мае да яе беспасярэдніх адносінаў.

У канцы пастаноўлена аднавіць дзейнасьць епархіяльнага складу. Загадчыкам складу зьезд абраў сьвяшч. Каўша.

Лісты.

„Птушка шчасьця" на вёсцы.

(Вёска Лявонавічы, Нясьвіскага павету).

Беларуская моладзь пры Лявонаўскай Ахвотніцкай Пажарнай Камандзе сёлета ў нядзелю 8 жніўня ладзіла ў вёсцы Лявонавічах, у Пажарніцкім будынку спэктакль.

Адгуляна была п'еса ў 3 х актах Францішка Аляхновіча пад наз. „Птушка шчасьця". Ужо ад паўдня пачалі зьбірацца каля будынку людзі. Усе: і малыя й старыя сьпяшаліся падзівіцца п'есай, якая спаўнялася першы раз тутака ў вельмі ўсім зразумелай мове. Заля, у якой ладзіўся спэктакль, была надта хораша прыбрана зельлем ды каляровымі йстужкамі. У гадз. 8 увечары распачаўся спэктакль. Надта добрае ўражэньне на гледзячых зрабілі маладыя вясковыя артысты-аматары. Пры слабых матар'яльных варунках, ды малой лічбе асобаў, здольных да гэткае працы, яны патрапілі хораша збудаваць сцэну, дастаць усё патрэбнае, каб задаволіць усім вымаганьням аўтаравым. Ролю Янкі выканаў грамадз. Сяргей Новік, ролю Маланкі —Аляксандра Новік, ролю Жыда—Лукаш Мароз, ролю Лясупа—Міхась Шынгель, Лясных Духаў—вясковыя дзяўчыны. Музыкі з в. Цякалаўшчыны падыгравалі на йскрыпках. Уся публіка была зацікаўлена гульнёю артыстаў-аматараў, што можна была заўважыць гледзячы з боку. Старанна прыслухаваліся ўсе да кожнага слова, пільна угледаліся ў кожны рух артыстаў. Надта ўжо добра выглядала дэкорацыя 2-га акту („Рай"). Трудна было сваім вачом даць веры, што гэта робіцца на вёсцы і ў звычайным будынку. Заканчэньне п'есы было павітана гарачымі воплескамі. Пасьля п'есы хор адпяяў колькі беларускіх песьняў. Пасьля-ж гэтага распачаліся скокі. Музыка была добрая. Настрой панаваў як найлепшы. Кожны з прысутных чуўся на гэтым спэктаклі як у сваёй хаце. Паміж іншым зь вялікай бодрасьцяй некульні разоў адскакалі „Лявоніху". Пазваленьне на спэктакль і на скокі было дастана толькі ў 4 гадзіне на раніцы.

На спэктаклі ўсім здалося, што ўжо-ж вельмі борзда мігнуў час, і ўсе надта шкадавалі, што трэба разыходзіцца па хатах. Зусім ужо развіднелася, калі змоўклі апошнія гукі аркестры ды вясёлыя гутаркі моладзі. Жадаю ад шчырага сэрца, каб лявонаўскія артысты аматары і ў будучыні мелі добраю ўдачу у тварэньні спэктакляў, якую мелі ў першым, пры ўспаміне аб якім радасна робіцца на душы. Хай і ў нашым кутку, у якім ужо колькі гадоў ня было ніякае культурнае працы, блісьне коска *асьветы*. N.

Якія ў нас войты.

(Кругавіцкая вол., Лунінецкага пав.).

Наш войт вельмі нягодна абыходзіцца зь людзьмі. Гэтак, спаганяючы 10 зал. судовых, лаіў брыдка памаскоўску Адама Грыбоўскага. На мяне кідаўся з паленам і хацеў забраць мае боты; лаіў таксама маю маці і ўсіх у хаце. Гэтакага толькі ізьвязаць да карасінаю абліць і запаліць, а ня войтам яму быць. То што ж як гэта будзе на сьвеце добра, калі войты гэтакія.

Да нас дзеля таго могуць так блага адносіцца, што мы людзі неарганізаваныя. Каб былі мы арганізаваныя ў свой Беларускі Сялянскі Саюз, дык да нас начай адносіліся-б. Дык закладайма Гурткі Беларускага Сялянскага Саюзу, чытайма і пашырайма сваю сялянскаю газэту „Сялянская Ніва". *Н. Волах.*

НАВІНЫ.

— Сьвяткаваньне 20 угодкаў беларускае прэсы было ў Вільні 18 верасьня ў 6 г. ўвечары. На сьвяткаваньне былі запрошаныя прадстаўнікі прэсы літоўскай і польскай і інш. госьці.

Цікаўны рэфэрат аб гісторыі беларускай прэсы прачытаў бацька беларускіх публіцыстых, найстаршы заслужоны рабачай на ніве беларускай прэсы п. А. Луцкевіч.

Былі прачытаны прысланыя прывітаньні ад п. п. Л. Абрамовіча, Ч. Янкоўскага і беларускае моладзі з Варшавы. Прамаўляў п. В. Абрамовіч ад польскага грамадзянства і п. Велецкі ад літоўскага. Вельмі харошаю прамову сказаў п. Велецкі; чулася, што гэта прамаўляе прадстаўнік братняга нам народу літоўскага. П. Велецкі гаварыў пабеларуску і гэта асабліва дэманстравала літоўска-беларускаю прыязьнь. Вельмі пажадана, каб і Беларусы вучыліся палітоўску.

Шкада, што Беларускі Нацыянальны Камітэт не пастараўся, каб у сьвяткаваньню прынялі ўчасьце ўсе беларускія кірункі. Зьвернем увагу, што ўгодкі беларускай прэсы гэта ня толькі мае быць сьвята, але й праца, праца дзеля азнаямленьня шырокіх масаў з узьнікам, развоем і значэньнем беларускай прэсы. Сьвяткаваньне адбылося, дык цяпер павінна была-б пачацца шырока азнаёмная праца.

— Госьці з цэнтральнай Беларусі ў Вільні. 18 верасьня прыехалі ў Вільню на некалькі дзён проф. Беларускай Дзяржаўнай Гаспадарскай Акадэміі ў Горках (Радавая Рэспубліка Беларуская) Г. Гарэцкі (брат пісьменьніка М. Гарэцкага) і проф. Беларускага Дзяржаўнага Унівэрсытэту ў Менску Некрашэвіч. Успомненыя профэсары командыраваны заграніцу з навуковымі мэтамі.

Проф. Некрашэвіч меў зь беларускімі філёлёгамі ў Вільні нараду ў справе беларускага правапісу й граматыкі.

— Запісы ў Віленскі Унівэрсытэт. Ад 15 верасьня запісуюцца студэнты на ўсе факультэты Унівэрсытэту Сьцяпана Батуры ў Вільні.

— Мэморыял Літоўскага Т-ва „Rytas". Літоўскае Т-ва „Rytas" у Вільні падало ў Міністэрства Асьветы мэморыял аб скасаваньні кантролі адміністрацыйных уладаў у літоўскіх школах і аб утварэньні пры Школьнай Куратарыі Адзьдзелу Літоўскіх Справаў. Кіраўніком гэтага адзьдзелу была-бы асоба выбраная тутэйшым літоўскім грамадзянствам.

— Заразныя хваробы ў Вільні. У мінулым тыдню сэкцыя здароўя магістрату віленскага адцеміла гэтакія хваробы заразныя: 1) на тыфус брушны хварэла 14 чалавекаў; 2) на тыфус неазначаны—1 чал.; 3) на крываўку—2 ч.; 4) на рожу—1 чал.; 5) на сухоты—2 чал.

Прысылайце адрасы!

Просім нашых чытароў прысылаць нам як найболей адрасоў сваіх знаёмых, каб мы маглі пасылаць на іх пробныя нумары нашай газэты.

Зь Незалежнае Літвы.

Падарожжа Прэзыдэнта ў Клайпэду.

Нядаўна Прэзыдэнт Літвы разам з прэм'ерам Сьляжэвічам і некалькімі сябрамі кабінэту даведаўся да Клайпэды. Усё насяленьне клайпэдзкага краю зь вялікай радасьцяй вітала важных гасьцёў, каторыя агледзілі порт і даведаліся да цэлага сьцягу (раду) мясцовых установаў. Пры ад'езьдзе Прэзыдэнта Гаспадарства з Клайпэды яго прапушчалі вялікія тоўпы народу.

Новы міністар заграпічных справаў.

Новым міністрам заграпічных справаў будзе дагэтуляшні пасол літоўскі пры нямецкім урадзе п. Сідзікаўскас. Назначэньне гэтае настане пасьля павароту Сідзікаўскаса з Жэнэвы, дзе на сёлетняй зборцы Лігі Народаў ён ёсьць старшынёю літоўскай дэлегацыі.

Зьезд літоўскае моладзі акадэміцкае.

16 верасьня быў у Коўні зьезд Ліцьвіноў—студэнтаў высокіх школаў заграпічных. Зьезд быў склíканы каб увагульніць і пасіліць заграніцаю акцыю на карысьць вярненьня Вільні. З рэфэратамі ў гэтым пытаньню паміж іншым выступілі: старшыня Саюзу вярненьня Вільні, рэктар унівэрсытэту і дырэктар эканоміцкага дэпартаманту др. Я. Пурыцкі.

Дэмократызм у Ліцьве.

Кабінэт міністраў пастанавіў скасаваць усе тытулы: граф, князь, барон і г. п.

Зьезд прадстаўнікоў літоўскіх местаў.

5 верасьня ў Коўні быў зьезд саюзу літоўскіх местаў. На зьезд прыехала 20 дэлегатаў, прадстаўляючых 14 местаў. У прэзыдыуме зьезду былі: п. Вілейшыс—бурмістр ковенскі, п. Сандэцкі—бурмістр шавельскі і п. Леві—сябра самаўраду ў Росіенях.

Літоўскія аэрапляны над польскай граніцай.

У раёне Рыконтаў і Мейшанаў 14 верасьня над літоўска-польскай граніцай лёталі літоўскія аэропляны.

З ГАЗЭТАЎ.

Польская палітыка стварыла „Грамаду".

У стацьці „Życie białoruskie" „Kur. Wileński" з 15.IX. п. К. Смрэчынскі зварочуе ўвагу на пашырэньне дзейнасьці „Грамады" і лічыць гэта небясьпечным для Польшчы. Правільна К. Смр. ўважае, што

„за вьяву гэтаю трэба наўперад узлажыць адказнасьць на нашаю (польскаю — *рэд.*) зломнаю палітыку мяншыпёваю (меншасьцяваю), бо гэта ёсьць плод абурэньня беларускага насяленьня сельскага, прычынены колёнізацыяй, асадніцтвам, недаваньнем роднай школы і тысяча меншымі і вялікшымі зьдзекамі (szykany) й гвалтамі, якія дазнае беларускі селянін з боку провінцыяльнай адміністрацыі".

хоць п. К. Смр. тутака зьмякчыў, але сказаў праўду.

Затое станоўка мусім запратэставаць проці называньня нашага сялянства здэморалізаваным і як быццам так-жа з гэтае прычыны яно часткава йдзе ў „Грамаду". Не беларускае сялянства здэморалізаванае, а здэморалізаваны польскі ўрад і ягонная адміністрацыя, ад якой вось ужо асьмі год як Беларусы, апрача зьдзеку і крыўдаў, нічагусенькі не бачаць. Ідуць у „Грамаду" не з добра і не на дабро, але з гора, даведзеныя да безнадзеенсьня польскай палітыкаю.

Што рабілася у Віленскай Кураторыі Школьнай?

Пачынаючы з 14 верасьня ў працягу 3-х дзён Віленскі Акружны Суд разглядаў нашумелую справу аб нячуваным балаганe і крадзяжы з боку ўраднікаў у Віленскай Школьнай Кураторыі, якая Беларусам далася ў знакі ліквідацыяй беларускіх школаў і зьдзекам над нашымі вучыцелямі. Дзеля гэтага мы зьвернем асабліваю ўвагу на судовы процэс і ролю самога куратара ў асьвятленьні сьведак і абвінавачаных, каб паказаць *якія людзі кіруюць долай нашае школы.*

На лаве падсудных заселі б. кіраўнік рэфэрату Пажэрскі і загадчык агульнага адзьдзелу Рахальскі. Першы зь іх сыстэматычна ў працягу 2-х год краў скарбовыя і зьбіраныя з насяленьня грошы на асьветныя мэты, а другі аб гэтым стараўся ня ведаць. Трэці ўраднік Якубоўскі пасьпеў удзяць заграніцу.

Із слоў абвінавачанага Рахальскага выясьняецца, што куратор занадта часта разьмінаўся з правам, прыкл.: прыняў на службу д-ра Мушынскага зусім незаконна, выплачаваў пэнсыю сваёй сваячцы быццам кантралёрцы прытулку, якога зусім ня было, забраў дакумэнты, з каторых відаць было, што куратар два разы незаконна ўзяў па 750 з. Далей, кажа Рахальскі, што куратар выдаў пасьведчаньне аб вышшай асьвеце Кучэўскага ня згоднае з праўдай.

Сьведка Карчэўскі таксама паказуе Гансяроўскага ў вельмі некарысным сьвятле. Браў куратор вялікія сумы як пазычкі, праз кнігі іх не праводзіў і аддаваў па спадку маркі. Тое самае рабілі блізу ўсе ўраднікі.

На падставе паказаньня сьведак ёсьць пэўнасьць, што на лаву падсудных павінен сесьці і куратар Гансяроўскі. Адвакат Кулікоўскі, апіраючыся на адпаведныя параграфы, дамагаецца справу адлажыць, каб аддаць пад суд і куратара. Суд аднак згаджаецца з пракурорам і дазваляе выступіць Гансяроўскаму ў ролі сьведкі, якая мела магчымасьць пяяць пахвальныя гімны аб сваёй дзейнасьці і ўсю віну зваліць на Рахальскага.

Сьв. Якубоўская кажа далей, што Гансяроўскі выплачаваў пэнсыю дохтару школьнаму ў Барунах. Дохтар гэны ніякіх абавязкаў пры школе ня меў. Паводле слоў сьведкі Манкевіча, *Гансяроўскі прысылаў у Кураторыю шпікоў, якія даведаваліся аб палітычных праканаНьнях вучыцялёў!* Манкевіч высьвятляе ролю Сьвідэрскага ў жыцьці Кураторыі, прычым паказуе сьгяг (рад) надужыцьцяў зь ягонага боку.

Пасьля прамовы пракур. і абароньніка, суд па нарадзе засудзіў Ф. Пажэрскага за крадзяжу грошаў разам 11.608 зал. на 3 гады турмы з залічэньнем арышту папярэдняга; А. Рахальскага за недагляд і нядбаласьць на 500 залатовак кары.

Такі вынік гаспадаркі на хваліварку п. Гансяроўскага нас яшчэ здаволіць ня можа. Мы будзем чакаць, калі прыйдзе час, каб адказнымі сталі і тыя верхаводы польскай асьветы, што на нашых землях вялі і вядуць не асьветную працу, але барацьбу з элемэнтарнымі правамі т. зв. меншасьцяў. Для гэтай работы польскаму ўраду *ня былі патрэбныя людзі гонару*, толькі нягодныя кар'ерысты і зладзеі.

„Польшча здае экзамен на гаспадарча-творчую сьпеласьць"—сказаў у гэтай справе пракурор. Здае і праваліцца—дабазім мы, бо Польшча цяперашняя нічога з гісторыі не навучылася. А так яшчэ сьвежы ў яе памяці павінны быць тэндэнцыі маскоўскай школы і яе бясславны канец!

З Польшчы.

Помста за звальненьне із службы.

Два месяцы назад на цукроўні Чэнстопіць была зроблена значная крадзежа. Было падазрэньне на швайцара Ціхондзу, якога звольнілі. Увапошнія дні Ціхондза стаў часта хадзіць у канцэлярыю праўленьня, дамагаючыся прынятку сябе назад на службу. 16 верасьня ён прайшоў у кабінэт дырэктара, дзе пасьля кароткай гутаркі выняў леварвэр і трэйчы выстраліў у дырэктара Жыгімонта Зіса. Ранены ў грудзі дырэктар паваліўся. На гукі стрэлаў прыбег у кабінэт галоўны сэкрэтар Клейд. Ціхондза выстраліў і ў яго, раніўшы каля левай пахі. Клейду ўдалося яшчэ выбегчы з кабінэту. Ціхондза выстраліў потым сабе ў галаву. Без адкладу была пазвана борздая помач і паліцыя. Дырэктар Зіс умер ад ранаў, сэкрэтар адвезены ў шпіталь, а Ціхондза — пры кананьню.

Уцекі інтэрнаваных лётальнікаў літоўскіх.

18-га верасьня ў вечары зь вязьніцы ў Модліне (Польшча) ўцяклі два інтэрнаваныя лётальнікі літоўскія: падпаручнік Малутаціс і капрал Рыгор Гайбрытас, каторыя калісь спусьціліся каля табару ім. Шапціцкага ў Вільні.

Ніколі ня зьніштажай сваей роднай газэты. Прачытаўшы дай яе суседу.

Што дзеецца ў сьвеце?

Ліга Народаў.

Агульная зборка Лігі Народаў ужо скончылася. На незаўсёдныя месцы ў Раду Лігі абраны: на тры гады—Чылі, Румунія і Польшча; на два гады—Хіна (Кітай), Голяндыя і Колюмбія; на адзін год—Бэльгія, Чэхаславаччына і Сан-Сальвадор. Польшчы прызнана права новага абраньня ў Раду па трох год, але гэта станецца тады, калі большасьць сяброў Лігі Народаў будзе лічыць новае абраньне Польшчы ў Раду Лігі патрэбным. Францыя й Англія сёлета памаглі Польшчы, але за тры гады могуць іх адносіны зусім зьмяніцца. Такое «права», якое дастала Польшча, маюць усе сябры Лігі Народаў. Чэхаславаччына бяз жаднай адумысловай пастановы ўжо чацьверты раз сёлета абрана ў Раду Лігі Народаў. Уходам Нямеччыны ў Лігу Народаў, зацьвярджаецца лёкарнская ўмова а гэтым

Францыя й Нямеччына

зблізаюцца да сябе. Заграпічны міністар Нямеччыны Стрэсэман меў нараду з прадстаўніком Францыі ў Лізе Народаў—мін. Брыянам. Прадметам нарады была справа акупацыі надрэйнскіх земляў французскім войскам, замена міжсаюзнай контролі вайсковай у Нямеччыне на контролю Лігі Народаў, справа Саары і некаторыя іншыя. Нямецкія газэты пішуць, што паміж Французамі і Немцамі вядуцца гутаркі аб тым, каб Нямеччына выкупіла ў Францыі раён Саары за 250 міліёнаў марак золатам.

Францускія газэты пішуць, што адным з галоўных сьледамак (наслeдкаў) французска-нямецкага паразуменьня магла-б быць помач Нямеччыны ў ліквідацыі міжсаюзьніцкіх даўгоў. Гэта аздаравіла-б французскаю валюту.

Гішпанія

мае біду із сваім войскам. Да артылерыстых, нездаволеных дыктатарам Прымо дэ Рывэры, прылучылася яшчэ пехата. Гэтае войска дамагаецца, каб дыктатар уступіў. Гішпанія зьвярнулася да Францыі і Англіі з пропозыцыяй склікаць конфэрэнцыю ў справе Тангеру. Цяперака Гішпанія ўжо не дамагаецца сабе Тангеру, але толькі хоча, каб яе дапусьцілі да супольнага зь іншымі адміністраваньня гэтым краем. Няма дзіва, што Гішпанія на сто процэнтаў зьменшыла свае дамаганьні, бо ў *Марокку йзноў узьнялося паўстаньне Арабаў* проці Гішпаніі. Колённа гішпанскага войска, што была на паўдзён ад Тэтуана, прымушана была адступіць. Паўстаньне йзноў ахапіла ўсю тэрыторыю, што пад протэкторатам Гішпаніі. Асабліва ваяўнічa настроены ўсходнія плямёны. Як ведама, Гішпанія была пабіта Марокканцамі і выгната з Марокка і толькі неасьцярожнае выступленьне Марокканцаў проці Францыі зрабіла тое, што супольнымі сіламі Французаў і Гішпанцаў яны былі пабітыя. Цяперака Гішпанія адна бяз Французаў можа быць ізноў пабітая Марокканцамі.

Італія

карыстае зь цяжкага палажэньня Гішпаніі і зрабіла зь ёю ўмову, паводле якой Італія дастае значныя концэсіі на Міжыземным мору. За гэта Італія абяцала падзьдзержаваць прэтэнзыі Гішпаніі на Тангер, але гэныя цяперака будуць малыя.

Іншаю ўмову «прыязьні» Італія зрабіла з Румыніяй.

Конгрэс „Панэўропэйскай Вуніі".

Ад якогась часу зарганізавана «Панэўрапэйская Вунія«. Дзейнасьць яе найбалей праяўляецца ў Ведані. Сёлета ад 3—6 кастрычніка будзе ў Ведані конгрэс «Панэўропэйскай Вуніі». Будзе ён конгрэсам народаў, а не гаспадарстваў. На гэтым конгрэсе будзе разглядацца справа пашырэньня пропаганды на краі яшчэ да Вуніі не

належачыя, справа абароны нацыянальных меншасьцяў, справа папулярных выдавецтваў пацыфістычных і г. п.

Дэлегатамі на гэты конгрэс паміж іншым будуць: зь Літвы б. прэз. мін. Клімас, з Францыі б. мін. Эд. Эрыо, з Чэхаславаччыны б. мін. В. Шустэр, зь Нямеччыны прэз. Рэйстагу П. Лебе, з Аўстрыі б. канцлер д-р Іг. Сэйпэль.

Варта падумаць, каб беларускі голас быў чутны на гэтым конгрэсе.

РОЗНЫЯ.

Цікаўны запіс. Нядаўна ўмерлы ведамы кінэматографічны артысты італьянскі, Рудольфа Валентыно, першай сваёй жонцы ані граша не запісаў, другой адзін даляр, а ўсю іншаю сваю вялікаю маемасьць падаляў роўна паміж сваімі братамі і сёстрамі.

Сьмерць вялікага навучонага. 15 верасьня памер найстаршы нямецкі філёзоф проф. д-р Рудэльф Эўнен, што ў 1908 г. дастаў надгароду Ноблеву.

Колькі аўтомобіляў у Бэрліне. Цяпер у Бэрліне ёсьць 50 тысячаў аўтамабіляў. Перад вайной было 10 тысячаў.

Страшная бура. У Ісцошыме (Японія) бура зьнішчыла 20 000 будынкаў. 30 душ забітых, 30 прапала і 20 раненых.

Пагібель арміі Ву-Пэй-Фу. З Пэкіна наказуюць, што з вялізарнай 150 тысячнай арміі Ву-Пэй-Фу, цяпер асталося толькі 10 тыс. чалавекаў. Лепшая часьці арміі або ўзяты ў палон кантонцамі, або самі перайшлі на іх бок. Страты кантонскіх войскаў у працягу апошніх баёў даходзяць да 30 тыс. душ.

Польска-чэская „прыязьнь“. Нямецкая газэта „Tägl. Rundschau“ зварочуе ўвагу на стацьці газэты „Kurjer Wileński“ і „Glos Prawdy“ адносна пытаньня компэнсацыі для Польшчы на Балтыцкім пабярэжжы за прылучэньне Аўстрыі да Нямеччыны. Успомненая нямецкая газэта лічыць стацьці польскіх газэтаў дзікімі прэтэнзыямі польскіх захопных імкненьняў. Як ведама, Чэхія нядаўняя ўрадовая прыяцелка Польшчы, вельмі зацікаўлена тым, каб Аўстрыя ня была прылучана да Нямеччыны.

Забастоўка вуглякопаў у Англіі дагэтуль стоіла 350 міліёнаў хунтаў штэрлінгаў.

Найвялікшы параход у сьвеце нядаўна спушчаны ў Англіі. Ён мае ўдаўжкі 143 сажні. Параход гэты асабовы.

Гаспадарскі адзьдзел.

Аб супалкавых малачарнях.

(Гл. № 29 „Сял. Нівы“).

Як наладзіць арганізацыйны сход?

У пярэднім (29) нумары „Сялянскае Нівы“, гаворачы аб асьвядомных гутарках-рэфэратах, я раіў арганізатарам супалкавых малачарняў перш закладаць гурткі Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры і тады, ужо пры іхняй помачы, пачынаць арганізацыю супалкавых малачарняў.

Проці гэтае рады можна закінуць, што справу супалкавых малачарняў сьціхае на бок і дзеля гэтага ім некарысная.

Трэба ведаць, што гэтак выглядае толькі на першы гляд, а запраўды ёсьць зусім начай. Хто хоць крыху азнаёміцца із статутам таварыства Бел. Інст. Гасп. і Культуры, той адразу спаматрыць тое вязьмо, якое абедзьве арганізацыі супрагае ў адзіную цэласьць. Таварыства Бел. Інст. Гасп. і Культуры мае свой, зацьверджаны урадам, статут і такім парадкам ё адзінкаю праўнаю, якая карыстаецца з усялякіх з гэтым зьвязаных правоў. Пры закладаньні супалкавых малачарняў т-ва можа аказаць вялікаю памогу з боку тэхнічнага і пад.

§ 5 а) статуту т-ва кажа: „Т-ва бярэ ўдзел пры закладаньні ўсякіх коопэратыўных таварыстваў, як: спажывецкіх крамаў, касаў, танных пазычак, малачарняў і г. п. Пункт d) таго-ж параграфу дадае: „Т-ва стараецца аб крэдытах для земляробства“. Крыху вышэй у § 4, п. f) сказана: „Т-ва высылае інструктароў, дае парады і прафэсыянальную помач, як з навуковага, так і матэр'яльнага боку“, словам, Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры гэта—жарало, з каторага арганізатары супалкавых малачарняў могуць чэрпаць жыцьцё-творчыя сокі.

За сказанага бачым, што вышпаменёны закід быў бы вельмі зьверхні і абмыльны.

Склікаць арганізацыйнага сходу бяз прыгатовы і апавяшчэньня нельга. Пярвей трэба зрабіць магчыма шырокі наказ аб тым, калі, дзе і ў якую гадзіну сход будзе зьбірацца.

Сход адчыняе асоба, якая прасіла ад улады дазволеньня на скліканьне яго. Яна-ж прапануе забраным выбраць прэзыдыум сходу. Пасьля выбару прэзыдыуму пачынальнік просіць голасу і ў даўжэйшай прамове драбязна вывясьняе забраным:

1) Значэньне коопэрацыі наагул. Коопэрацыя гэта ёсьць згуртаваньне разьцярушаных сілаў і кіраваньне іх да мэтаў, якіх асобнымі сіламі дасягнуць немагчыма. Прыкладам можа служыць чэскі народ. Літаратура да гэтага пункту: „Kooperatyzm“ Bancela і „Як багацеюць чэскія сяляне“, пераклад Зязюлі.

2) Карысьць, якую даюць супалкавыя малачарні.

3) Кошт уладжаньня супалкавае малачарні. Машыны каштуюць блізу 2 500 шв. фр. (каля 4.350 зал.).

4) Адкуль узяць грошы на ўладжаньне супалкавае малачарні.

5) Паі, аб каторых будзе ніжэй.

Пачынальнік павінен добра сам падрыхтавацца, каб мог аб гэтых пунктах гаварыць да толку і зразумела. Канчаючы прамову звычайна заахвочуецца забраных паднясь дыскусыю, якая шмат чаго вываснае і заўсёды бывае вельмі карысная.

Пасьля дыскусыі прэзыдыум сходу даручае пісару чытаць статут супалкавых малачарняў. Важнейшыя параграфы статуту пачынальнік ясна выясьняе і ў канцы просіць забраных, каб запісаваліся ў сябры супалкавае малачарні. Тых, што адмовяцца запісацца, як ужо запісаваньне кончыцца, належыць за сходу вылучаць.

Далей засядаючь на сходзе адны сябры і праз галасаваньне пастанаўляюць аб тым, як супалка будзе называцца, прыкладам: „Спор“, „Пшчала“, „Золак“, „Супрага“, „Крыніца“ і г.д.

Далей таксама галасаваньнем сябры выбіраюць месца, у якім мае быць закладзена малачарня і месца быцьця яе ўраду. Тут зручна адцеміць, што, выбіраючы месца для малачарні, нельга браць пад увагу асабістае выгады ані пачынальніка ані болей сьвядомых сяброў, а толькі дабро самае арганізацыі. Вёскі надрэчныя маюць першынство перад запольнымі. Ваколіцы зь лепшай ураджайнай і ўраджайнейшай зямлёй і гушчэйшым засяленьнем перад ваколіцамі з зямлёй меней ураджайнай. А чаму? Бо падрэчнікі і багатыры маюць болей пашы, дык і малака ў іх болей. Па вёсках, дзе ёсьць меней малака, закладаць малачарні пеаплаціцца; там выгадней закладаць малачарныя адзьдзелы (філіі), аб каторых будзе ніжэй.

М. Ш.

(Далей будзе).

Памогі земляробскім гурткам.

Саюз земляробскіх гурткоў (Związek Kółek Rolniczych) і арганізацыяў віленскага ваяводзтва дастаў зь міністэрства памогі на м. верасень 6350 зал. Гэтая памога мае пайсьці на ўтрыманьне земляробскіх і гадаўляных інструктароў. Віленска-Троцкі павет лічыць цяпер зарганізаваных 20 земляробскіх гурткоў. Як ведама, вышупомнены саюз земляробскіх гурткоў памагае польскаму ўраду паляніць наш край; ў праціўным выпадку ён-бы памогі ад ураду не даставаў.

Павер пры куплі садовых дрэваў (прышчэпаў).

Цэнтральны саюз земляробскіх гурткоў у Варшаве наказаў Віленскаму саюзу, што земляробскім гурткам і такім-жа арганізацыям, якія ёсьць у Віленскім вайводзтве, умоўлены дадатковы павер (крэдыт) беспасярэдне ў садовых фірмах на куплю прышчэпаў. Павер будзе на паўгоду і лічыцца па 12 проц. у годніх адносінах.

Гаспадарская выстаўка з нашых земляў будзе ў Варшаве.

Яшчэ да апошняга часу было хістаньне, ці гаспадарская выстаўка Заходняй Беларусі і Усходняй Літвы будзе ў Вільні ці ў Варшаве, але вось надовечы Цэнтральны Спаўняючы Камітэт Выстаўкі пастанавіў, што яна будзе ў Варшаве 1-га верасьня 1927 г. Назначэньне выстаўкі з нашага краю ў Варшаве—гэта адзін із шмат якіх прыкладаў, як Палякі імкнуцца зьвесьці на нішто нашаю сталіцу—Вільню. Ад гэтага церпяць не толькі сьвядомыя Беларусы, Ліцьвіны і іншыя, але таксама тыя Беларусы, што лічаць сябе Палякамі. Калі-ж яны зразумеюць, што, як-бы яны не выракаліся роднага краю і народу, доля іхняя заўсёды зь імі зьвязана?

Ліст да Рэдакцыі.

Паважаны пане Рэдактару!

Дзеля высьвятленьня таго, як-бы я меў зносіны з істнуючай Беларускай Радай добра ведамага п. Паўлюкевіча і прыймаў актыўнае вучасьце ў працы названай палітычнай інстытуцыі, прашу надрукаваць, што ніякай працы з Паўлюкевічам быць не магло на беларускай ніве дзеля таго, што названы прэзэс Рады ніколі ня быў беларускім дзеячом.

З пашанай *Я. Пешка.*

Вільня, 12.IX.1926.

НАШАЯ ПОШТА.

Іван Ясерка: Вельмі мы рады, што Вы пашыраеце сваю газэту „Сял. Ніву“. Пробныя нумары на прысланыя Вамі адрасы будуць высылацца цэлы месяц, пачынаючы з № 30. Накажэце Вашым знаёмым, каб яны дамагаліся газэты на поште.

Штукар: Ліст Ваш ня будзе надрукаваны, бо мала каму цікавы. Пішэце аб справах, маючых шыршае значэньне.

Канст. Матусэвіч: За прысланае дзякуем, „Закладайма рамесьлеңыя школы“ надрукуем у далейшым нумары. Пішэце!

Дасталі:

На „Сял. Ніву“ і песельнік Канстан. Гарасімчуку 4 зал. „Сял. Ніву“ пасылаем, а песельніка кнігарня ня мае. Нашшэцэ, што маем зрабіці з $2^1/_2$ зал., назначанымі на песельнік?

Ад: Гапановіча Янкі 5 зал., Івана Ясеркі, Г. Бліскоўскага, П. Трыпуцькі, Язэпа Клюкача, Марыі Чарняўскай, Я. Смыка—**па 2 зал.**

Кутох сьмеху й сатыры.

Разважаньне краўцовага камара: Я быў званчык і астаўся звончык; зьвінеў „за приличное вознагражденіе“, у „Пролетару мест і вёсак“, потым яшчэ за „приличнейшае“ званію у „Грамадзкім Голасе“ Паўлюкевічавым. А калі мае вымаганьні „приличного“ дайшлі да „неприличия“, Паўлюкевіч мяне выштырхнуў вон. Тады, крыху пакруціўшыся, я апынуўся ізноў „за приличное“ як „сьпец“ у „Маланцы“ і тамака надовячы бздрынкнуў проці беларускае мовы. Вось які я бздрынкель-звончык-камар краўцоў!

ЗАГАДКІ.

4. Каля ямы з булавамі.
5. Жоўтае родзіць, на лапатах ходзіць.
6. На моры дуб сякуць, на ўвесь сьвет трэскі лятуць.

Адгадкі ў наступным нумары. За кожнаю адгаданаю за тыдзень загадку Рэдакцыя дае за паўцаны Беларускі Календар на 1927 год.

Прысылайце адгадкі адкрыткаю, бо гэтак танней на 10 грошаў.

Адгадкі загадак, надрукаваных у № 29: 1) агонь, 2) венік, 3) галоўка капусты.

ПРЫКАЗКІ.

4. Ня першы раз ваўку ў лесе зімаваць.
5. Моладасьць—усё дурнасьць.
6. У дурнога—дурныя й песьні.

Рэдактар і выдавец Ст. Вольскі. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны—Вільня, Людвісарская 1.